

muhe po glavi. Cez mesec dni tudi tukaj slovó dobí in zdaj začne misliti, kako bi živel. Prijatelj, sošolec, kateremu se je ravno tako godilo, mu svetuje, da se podá k železnici. „Tam — pravi prijatelj — človeku ni treba dosti znati. Da dva meseca vsak dan par ur knjigo pogledaš, pa boš naredil skušnjo, da bo veselje in potem si koj na konji.“ (Kon. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Vremenski prerok.* Na 5. strani koledarja družbe sv. Mohora za leto 1874. priobčuje g. fajmošter B. L. neki ključ, katerega je napravil visokoučeni slavni zvezdogled J. W. Heršelj. — Po tem ključu vsakdo popred že lahko izvé vreme za celo leto, ako opazuje, kdaj se luna spremeni, to je, ob kateri uri nastopi prvi krajec in mlaj. Tedaj bomo imeli do 4. novembra mrzlo vreme, če ne bo jugozapadnika, potem pa do 12. novembra lepo vreme, in od 12. naprej precej mrzlo, ako jugozapadnik nekoliko mrzlotne ne premaga. Okoli 20. novembra bo sneg in vihar, zlasti snega bo dosti padalo, tako, da je komaj pred 10. decembrom lepega vremena pričakovati, in še tega bo 19. december, ako jug ali zapadnik potegne, z dežjem in snegom pregnal. Še le sv. Štefan nam bo prinesel lepo zimsko vreme, novo leto (2. januarij) pa zopet z dežjem ali snegom proti. — Sicer pa, pratika je pratika!

* (*Uradniška jeza.*) V nekem volišči, kjer se je zoper nado osupnjenega okrajnega glavarja volil grof Hohenwart, je paša po končani volitvi zarohnel nad volilci: „Ne hodite mi še domu, tukaj čakajte, morda bo še ožja volitev.“ Volilci gredó kosit in med tem izvedó, da je tudi drugod grof Hohenwart voljen z veliko večino. Na to gré eden pogumnejših volilcev k okrajnemu glavarju in ga ponižno popraša: „Gospod, ali nam je še treba čakati?“ Glavar, jeze ves zelen, zarenčí nad njim: „Ej, pojte, kamor hočete, pojte k h.....!“ Kmečki volilec se smeja v pest in odide vesel. Potlej pa ljudje pravijo, da nekateri uradniki niso vljudni in prijazni z ljudstvom! Iz „Slovenca“.

Naši dopisi.

Iz Brega na Primorskem 1. nov. — Zmernost je lepa čednost, katera zavaruje in ohranjuje človeku njegove moči, dušne in telesne, kakor tudi njegovo blagostanje, med tem ko nezmernost ga izvodi le na napčne poti — v škodo in pogin. Posebno pijančevanje, vžitje omamljivega žganja se vedno bolj širi in tira prosto ljudstvo v vedno večje stiske in nadloge. Nasledke žganja vidi lahko vsak pameten človek ob nedeljah in pondeljkih, ko so navadno neredi in pretepi na dnevnem redu. Tej napačnosti moral bi vsak rodoljub zoperstavljal se, posebno pa oni, kateri se z znojem in trudom ljudstva živijo. In gotovo nihče ne more grajati naprave take, da bi županije ovirale vedno množenje žganjarij in bi na žganje dale primerno doklado, do katere ima pravico vsak komun. — To bi bil nov dohodek ubogim srenjam, pijančevanju pa vsaj majhna jéz. Prevdarite!

Iz Gorenjskega konec sept. *) (*V velicah nadlogah*) živimo mi kmetje na Gorenjskem. Od kar nimamo več gozdov, nimamo drv za kurjavo in ne lesa, da bi pokrivali strgane strehe. Še v naših lastnih oddelkih nam ne izkažejo drv, da bi jih bilo za vse potrebe naše. Če prav ima kmet 12 govedi in 6 prešičev, ne dobí več drv odkazanih, kakor komaj 3 sežnje, pa še te, se ve da so

surove, da ne goré in da se jih še dvakrat več pokuri, predno je kuhano. Navadno nam jih odločijo komaj za 2 meseca, zato moramo v največem delu iti po-nje, če hočemo kuhano jesti. — In če pogledamo svoje strehe, kolika škoda se nam tukaj godí; kedar dežuje, teče na vseh stranéh na klajo, da gnjije, in zidovi se nam razmakajo. Dolgo že tožimo, da nam bo vsa klaja pognjila, pa vse zastonj; lesa nam ne odkažejo, da bi pokrili votle strehe. Kaj bo še le zdaj po zimi! In še ta drva in les, kar ga nam odkažejo, sekamo le v svojih gozdih, ne na graščinskem. Če bo sčasoma posekano vse drevje, kje pa bomo dobivali steljo? Vedno tožimo, naj nam razdelé gozde, pa zastonj. Skoraj tri leta so že pretekla, pa je še vse pri starem, med tem pa seka družba najlepši les po gozdih in ga prodaja na vse kraje. — To zastran drv in lesa.

Dalje davi že skoraj tri leta po naših planinah volk našo goved, žebeta in drobnico. Lansko leto samo je raztrgal 20 govedi, 80 drobnice in 6 žebet, letos pa že 3 žebet in nekaj junic. Dozdaj so plačevali od volka, če ga je kdo vstrelil, 25 gld., od volkulje pa 30 gold. Al poslušajte novico! Volka v naših planinah ne sme nobeden vstreliti. Dozdaj je imel vsak pravico, divjo škodljivo zver streljati, al tukajšnjega volka ne sme nobeden! Nedavno je volk strgal kmetu žebe, vredno čez 100 gold. Ubogi kmet gré k županu, naj pošlje zvečer kaj mož, da pazijo pri raztrganem žebetu, morebiti da pride zvečer volk zopet trgat. Gredó toraj zvečer 3 možje v planino čakati požrešnega volka, al gozdarji dvakrat strelijo nalašč blizo mrhovine, da bi volk gotovo ne prišel! In župan, ki je možé poslal, mora plačati 5 gold. kazni, in zažugalo se je vsakemu, kdor bo šel nad volka, bo moral plačati 10 gold. kazni — po kaki postavi? — to vedó, mislimo, samo gospodje obrtnijske združbe. Obsodili so tudi našega župana, da mora plačati 50 gold. kazni, zato, ker ni poslal ljudi gasit gozd, ki je unidan gorel. Gozd ni bil domače srenje in župan si ni upal poslati mož v ptuj gozd, bojé se, da bi spet ne plačal kazni, ker bi bil varoval škode. Povejte: kaka doslednost je to! Od tistega časa se klati volk po planinah; povemo pa, da v planini nimamo kóz, ampak le govejo živino, ki gozdom ne dela tolike škode. Že čez 100 let gonimo živino v planine, in če bi nam vzeli pašnike, kakor žugajo, no, potem more najboljši kmet prerediti celo leto domá komaj troje goved, zakaj naša živina je poleti vsa v planinah. Zdaj prašamo vas „Novice“, povejte nam, kdo bo škodo plačal, ki jo je naredil volk v planini in jo še dela, če ne smemo volka pobiti? *)

Mnogokrat se tudi sliši, da je kak kmet se stepel z gozdarji. Se vé, da nikakor ni prav in se ne sme na ptujem krasti; ali pa ni to vendar razložek, če kdo v svojem oddelku vseka kak obroč, da ga nabije na kad, čeravno mu ga gozdnar ne odkaže? Ako tacega srečajo ali dobé gozdarji, vzamejo mu sekiro in ga še tožijo, da se kaznuje.

Prav bridke so naše nadloge tem bolj, ker vse pri-tožbe pri tukajšnji gosposki nič ne izdajo. Še brinja smukati po svojih rovtah ni pripuščeno; gozdarji ubogim samicam, ki krajcarjev iščejo po brinjevih grmih, pobirajo žaklje in rešeta, ter jih tožijo pri gosposki. Po takem naj raji zrelo brinje čez zimo pognjije, kakor da bi ga reveži nabirali. Gotovo ne zahtevamo preveč, ako zahtevamo le to, naj nam razdelé gozde, dokler je še

*) Deželni poslanec gosp. dr. Poklukar ima pač lepo priliko, v prihodnjem deželnem zboru interpelirati vlado: ali postava od leta 1869., katera strelnino odločuje za volkove in drugo zver, je za Gorenjske planine preklicana.

kaj lesa, — gola tla in brinje nam nič ne pomaga. Dolgo časa se že pravdamo zastran gozdov, in sl. vlada nam je privolila, da bi se gozdi razdelili; al družba se je pritožila na višo gosposko, in reč je popolnoma zaostala. Ta stan je za nas najbolj žalosten, ker vidimo, kako se nam zdaj godi in kako se bo nam godilo v prihodnje. Prosimo toraj, povejte nam, kaj nam je storiti, da bi se stvar vsaj enkrat popolnoma določila in da bode konec naših nadlog. *)

V Kladi 28. oktobra. (*Poslano našim narodnim „Noviam.“*) Za prihodnost mile naše domovine ter vse katoliške Avstrije pretekle dni gotovo važnejšega dogodka ni bilo, kakor so bile volitve poslancev v državni zbor. Ni ga menda rodoljuba, ki bi te resnice ne spoznal, ter si ne bil prizadeval napeti vse svoje moči v blagor njeni. Tudi po kmetih se ljudstvo dobro zaveda, a ne v tem smislu, kakor so nam „Novice“ povedale, da „Laibacherica“ čenča. Mi smo storili gotovo svoje, kar nas je mož stare domače korenine, — al žalibog! kam smo prišli! S krvavečim srcem morali smo gledati pri volitvah čuda sleparij, katere le hudobija v peklenški zagrizenosti v pokvaro in pohujšanje našega značajnega ljudstva v svojem gnjezdu izleči more. Kar sem jaz doživel, je gotovo tudi za druge poštenjake po deželi, kateri volitvam niso gledali o obraz, kakor sem jaz zdolej podpisani. Zatoraj kot živa priča vsega zagotavljam bralcem našim, da, kar se govori in piše „o sleparijah pri volitvi“, vse je gola resnica, pa še vse je premalo, in vse se preplitvo piše, ker ni ga peresa za zdatno popisovanje tako ostudnega početja.

Z vojaško resnostjo, kakor se spodobi na boji za vero, cesarja in dom, se podam 16. okt. na volitev v Ljubljano s svojim tovarišem. Nama se pridruži gredé še tretji volilec, ter gremo tako vsi trije za trojni blagor goreči proti Blatni vasi. Tu se nam pridruži nek Ljubljansk krčmar z vprašanjem: ali gremo volit? in ko mu pritrdimo, prične svojo gorečo pridigo: „ne volite grofov in duhovnov, kajti oni vsi skupaj držé! Oni delajo le sami za-se — oni bi vas radi zopet za desetino in tlako vjeli — volite Petra Kozlarja, ki ne bo glasoval ne za tlako, ne za desetino!“ — Tako! si mislim in rečem po svoje, da je prepozno prišel; mi vemo, kam gremo, in bomo volili po svoji vesti. Hajd naprej! Ne verjemita vsacemu postopaču! Moj drugi tovarš omahuje, kajti misli si: saj morebiti grof res za kmeta ne bo, ter zaostane pred najetim misijonarjem; mi dva pa greva svojo pot. Pred volilno hišo na ulicah stoji Ulčar iz Grosupljega, ki se je v Ljubljano preselil, zato pa tudi že zna prav po gosposko se vesti in katero imenitno povedati čez duhovne in grofe, o katerih čenča, da so bili že od nekdaj naši sovražniki, da bi nas tudi sedaj še radi vjeli za desetino in tlako. Nekdo pričujočih omahuje. Najeti misijonar ga zagotavlja, da vse to je res, le „meni“ verjemite! Koliko grdega, zabavljivega in lažnjivega je to revše tukaj govorilo, ne smem tu pisati, le to rečem, da ko bi tako umazan jezik le enkrat zinil v „zlatih ulicah“, v tem hipu nastanejo „blatna vas“! — Ves nevoljen stopam dalje, kjer sem videl več volilcev, med njimi tudi dva mlada duhovna. Nek gosposk človek silno prešerno govori zoper duhovstvo in grofe, tako da ga mladi duhoven ostro zavrne, naj vsaj tako grdo

ne laže. Sedaj pa bil je ogenj v strehi. Bradati gospod napenja veliki svoj trebuh ter se huduje, rekoč: „Ti si še le kaki dve leti kaplan, pa hočeš že vse komandirati! naj le Tebe poslušajo in naj volijo grofa Barbo, ki za Kranjsko ni še nič storil; v njegovem okraji ga nihče ne voli, ker ga poznajo, zato so nam ga pa tukaj vsilili!“ Mikalo me je poznati tega lažnjivega vedeža, ki je s takimi psovskami sleparil ljudi, ki niso vedeli, da so na Dunaji volitve za državni zbor vse drugač presukali in različne kraje še le zdaj skupaj zlili. Zatoraj vprašam po njegovem imenu. No! — ko pa zaslišim to „sijajno“ ime, mi je bilo mahoma vse znano. Da so mastni govorniki: ta gospod in una krčmarja, vsi eno kašo jedli, to je gotovo. Ker vidim, da se drugi nočejo grditi, pa jaz stopim pred tega ustneža z ostro besedo ter mu rečem: Ste Vi volilec ali ne? pokažite karto?“ Ker mi odgovori, da ni, ga zavrnem: čemu pa ste tukaj? To je pač grdo za tacega gospoda, da pride pred nas volilce lagat. Saj Vas dobro poznam, da le na to greste, da bi kaj izmolzli; zato ne recite nobene besede več. Dohtar ste, pa ne znate postave, da naj vsak voli po svoji vesti. Jaz volim po svojem prepričanju, drug po svojem, Vi pa še tukaj med nami pravice nimate biti, zato odlazite! — Zdajci mu trebuh vpade, beseda v grlu zastane, in potepeno gré, — meni pa naši poštenjaki okoli stoječi pritrjujejo: prav ste mu povedali!

Na to vidim priti gosp. dr. Bleiweisa. Pokažem mu velik list na vsaki kraj dur nabit, z velikimi črkami: „Ne volite grofov, Peter Kozler je naš poslanec“ ter mu rečem: kaj pa to pomeni? Nasmehljaje se mi gosp. dohtar odgovori: „Ne vem — to se je nocojšnjo noč rodilo — al jaz ne verjamem, da bi Peter Kozler prevzel tako zakotno poslanstvo.“ — Zdaj pa spet Kravjedolski dohtar pristopi, ter zagotavlja, da on vé, da P. Kozler prevzame. In dr. Bleiweisu kažejo Kozlerjevi mešetarji še en telegram iz Ribnice; dr. Bleiweis pa z navadno svojo mirno besedo na kratko reče: „če ni laž.“

Zdaj se kliče k volitvi, katere smo že komaj čakali, da bi videli, ali zmaga moštvo, ali sleparstvo, ki nam je zadnjo uro hotelo razcepiti glasove. Pri volitvi bilo je obnašanje gosp. okrajnega glavarja po moji razsodbi vse hvale vredno. — Izvoljen bil je po večini glasov naš narodnjak, gosp. grof Jožef Barbo, možak, katerega slovenski narod vselej tam najde, kjer ga išče in potrebuje. Težko pot smo imeli do volitve, al veseli smo šli vsak na svoj dom, zakaj zmaga je bila naša. Ostali smo pošteni pred Bogom in narodom. Nasprotniki naši pa vsi poparjeni so nas grdo napadali še po volitvi, ter bobnali svoje nesramnosti po krčmah in ulicah. Moj tovarš je Ulčarja v krčmi krepko zavrnil, ko je burke uganjal z imenom častitega našega poslanca. Naših nobeden nikomur ni žal besede rekel, če so ga pri miru pustili. Vprašam vas zato kot priprosti kmet: kateri ljudje so više študirali? Le ti, ki se mirno držé svoje pravice, ali ti, ki po cigansko napadajo druge in pa celo poštene stanove? Jez bom pa na to sam odgovoril: Kdor rad laže, tak rad krade. Resnica je to tudi pri vas. Vi poštenjakom kradete dobro ime, vredno kot srebro in zlato, — vi nam pa kradete tudi narodni več mir! Vi ste toliko časa gledali v luč učenosti, da ste obrleli; sedaj pa slepec slepca vodi, a nas ne boste vodili, ker vas predobro poznamo. Vaša omika se nam povsod kaže za surovost, vaša svoboda pa je največa sužnost drugim, ki ne tulijo v vaš rog. Pojte rakom žvižgat!

Jože Janežič, posestnik.

*) Ta sila važna stvar gré v razpravo deželnemu zboru, ne le, da kmetje ne trpijo škode, ampak da dobijo, kar jim po pravici gré, ne več ne manj, temuč tudi da se odvrnejo za vselej nasledki žalostni, v katere človek prelahko zabrede, ki si sam v sili pomoči išče. Zato še enkrat ponavljamo nasvet, ki smo ga dali v prvi opazki.

Iz Ljubljane. (Telegram „Novicam“ iz Duuaja 4. novembra 8^{1/2} zvečer.) Moravani in Predarlci so še dvomljivi, drugi federalisti, razen Čehov, vsi vstopili v državni zbor, pod vodstvom Hohenwartovim. Raz-

lag, Vošnjak se pridružila, rekoč, da volilci njihovi zahtevajo vstop.

— (*Veliki posestniki Kranjski*) so 30. dne t. m. po novi postavi volili 2 poslanca v državni zbor. Volilo jih je le nekaj čez 30, ki so vsi bili izmed stranke ustavoverne, ker narodnjakov graščakov je malo, ki večidel niso prišli k volitvi, in tudi oni, ki so prišli osebno in so imeli tudi še nekoliko pooblastnic od družih, so vsi, razen gosp. prošta dr. Pogačarja, že pred volitvijo zapustili volišče, v katerem je „nemški pesnik“ grof Anton Auersperg glasovodja bil. Nemška ta gospôda je enoglasno volila barona Apfaltrerna in skor enoglasno tudi grofa Hiacinta Thurna za poslanca.

— (*Volitvi poslancev za deželni zbor Kranjski*) boste že ta teden dve: v četrtek (6. dne t. m.) voli kupčijska zbornica poslanca namesti izstopivšega g. V. C. Zupana, — v petek (7. dne t. m.) pa občine Ribniško-Kočevskega okraja volijo poslanca namesti izstopivšega g. Sveteca. — Od zbornice kupčijske pričakujemo, da popravi zdaj pregrešek undanje razcep-ljene volitve in da národna večina soglasno izmed sebe voli národnega poslanca, nasproti stranki nemčur-ski, katera neki tudi v deželni zbor namerava potisniti dr. Schafferja. Težja pa bode zmaga na Dolenskem, kjer Slovenci in nemški Kočevarji skupaj volijo in kjer sopet okrajni glavar Kočevski pl. Fladung peš in z vo-zom na vse kriplje dela, da bi Kočevskega župana g. Braune-ta Slovencem za zastopnika vsi. Ker ravno zdaj razgovori še trajajo zaradi kandidature med vo-livci dotičnih krajev, in se popolnoma zanašamo na njih domoljubje, da si izberó možá po našem programu, zato mirno pričakujemo izid volitve 7. dne t. m.

— (*Vsled sodelovanja pri svetovni razstavi*) se je podelilo mnogo redov in križcev; na Kranjsko sta vendar prišla le dva taka reda: knez Metternich je prejel red železne krone 3. vrste, gosp. Jan. Murnik, tajnik kupčijske zbornice, pa red Franc-Jozefov. Gosp. Murnik je res tukaj in na Dunaji mnogo dela in truda imel z razstavo. — Ne med redi in križci, ampak pri pripoznanji svetinj od jurosov pogreša se med družimi posebno eden, kateri je zaslužil vsaj „svetinjo za so-delovanje“; splošno priznanje družbe kmetijske mu je pa obila odškodnina za to, da so jurosi na-nj pozabili.

— Gosp. dr. Costa je prejel papežev častni Gre-gorjev red. Mi čestitamo dr. Costi o tem zasluženem poslavljenju tem bolj, ker vidimo, kako togote zelena sta „Narod“ in „Tagblatt“.

— (*Iz mesečne seje družbe kmetijske 2. dne t. m.*) Enoglasno je bil sklep odbora, da se družba naša ne more pridružiti družbi Štajarski o tem, da bi se so-glasna peticija predložila državnemu zboru o mnogih živinozdravniških zadevah, ker deželni zaklad Kranjski je že zdaj tako obložen, da ne bi mogel no-siti še novih obilnih stroškov; — prošnja baron Rot-schütza o zadevah naprave čbelorejske šole se s pri-poročilom povrača c. k. ministerstvu, ki je družbo kme-tijsko o tem za njeno mnenje vprašalo; — naznanilo gosp. Ogulina iz Novega mesta, da bode kmalu po-ročal o svojem vinorejskem poslanstvu, se je na znanje vzelo; — vitez dr. Gutmansthal poroča odboru, da je iz krompirja, ki ga je za seme kupil od gosp. Šol-majerja iz vrta družbe kmetijske, pridelal izvrstno lep in zdrav krompir, ter ga zato družbi ponuja, ko bi si ga kdo želel kupiti (po 2 gld. cent); odbor je sklenil, to očitno naznaniti. *) — Dunajska in Kranjska kup-čijska zbornica naznanjate družbi, da prihodnje leto

bode velika vinska razstava v Londonu, katere se morejo udeležiti tudi vinorejci iz vsega našega ce-sarstva; odbor je sklenil to po „Novicah“ vinorejcem na znanje dati z dostavkom, naj se vinorejci vsake de-žele obrnejo do svoje kupčijske zbornice, da od nje zvedó, kar je treba; — prošnja 1. sirarske družbe v Bohinji za podelitev razpisane premije s 300 gold. se c. k. ministerstvu kmetijstva s prav toplim priporo-čilom pošlje; — c. kr. ministerstvo kmetijstva je gosp. Šolmajerjev rokopis vinorejske statistike Kranj-ske, ki je že prišel v tisku na svetlo, poslalo družbi, ga hrani, ker posebno statistične tabele utegnejo podružnicam hasnjive biti; zraven tega pa je naročilo odboru, naj sledečim gospodom, ki so pomagali g. Šol-majer-u pri izdelovanju statistike, v imenu ministerstva zahvalo izreče, namreč: grofu Barbotu, grofu Mar-heri-u, pl. Langerju, grofu Lanthieri-u, dekanu Grabrijanu, K. Rudežu, notarju Irkiču, Kra-mariču in Homaču; — ker se je za podelitev Tr-biških in Jezerskih ovác oglasilo 79 prošnikov, so se prošnje izročile dotičnemu odseku, da v eni prihodnjih sej nasvetuje: katerim naj se dadó, ker vsem 79 (po dvoje) jih dati ne bo mogoče. — Konečno se je v tej seji sklenilo, da prihodnji občni zbor družbe kmetijske, ki zaradi deželnega zbora, ki se začne 26. dne t. m., ne more konec tega meseca zato biti, ker trije odborniki so tudi deželni poslanci in za-tegadel zadržani sodelovati v občnem zboru, bode me-seca januarija prihodnjega leta, ker tudi letošnji občni zbor je bil meseca januarija.

— (*O banki „Sloveniji.“*) V nekaterih listih brala se je notica, da je glavni ravnatelj podpredsedniku banke izročil obširno spomenico, v kateri nasvetuje ne-obhodno potrebne preuredbe, da mora banka propasti, ako se ne izvršijo te preuredbe. Ker pa vse to še premalo efekta naredi, zatoraj mora še priti na vrsto strašna vest, da je od vplačanega kapitala od 340.000 gold. le še 42.000 gld. v bankini blagajnici, vse drugo se je malopridno potrosilo. Ker imajo take notice hu-dobni nalog, iznemiriti delničarje banke, begati one, ki hočejo pri banki zavarovati svoje imenje in konečno v nič spraviti narodni zavod, toraj smo dolžni, v krat-kem o pravem stanu banke priobčiti nekatere res-nice, ki bodo gotovo pomirile občinstvo. Da se tukaj ne bomo spuščali v daljno razkladanje, se ob sebi razume, to bode storila vestna bilanca, ki se bode koncem t. l. priobčila. Brž na polna usta hočemo po-vedati, da so po raznih listih navedene številke 340.000 gold. kapitala in 42.000 gold ostanka popolnoma ne-resnične. Resnica pa je, da celo premoženje banke v gotovini, v hišah, v tirjatvah pri pozavarovalnih društvih, podružnicah, agentih in v menjicah presega akcijonarni kapital.

Prirastek premoženja po tej poti se lahko razvidi po izkazih, ki jih ravnateljstvo vsaki mesec po sloven-skih listih razglasil. Zadnji izkaz od dne 31. oktobra je pa ta-le: Število polic 14.062, zavarovani kapital 43,577.921 gold. Čiste premije je ostalo 278423 gold. in 8 krajc.

Ti resnični razlogi bodejo občinstvo prepričali, da denarni stan banke ni črn, kakor ga hočejo malati bla-godušni prijatelji.

Res je, da ima vsako zavarovalno društvo, predno se ustanovi in začneja delovanje, jako velike stroške in tudi „Slovenija“ ni bila brez njih, a brez predstroškov ni nobena trgovina, brez takih ne bi imela danes banka 273.652 gld. 65 kr. čiste premije, kar so pravi dohodki banke. Velike stroške napravilo je banki vstanovljenje podružnic v Peštu, Pragi, Trstu in na Dunaji. Splošnja organizacija, nastavljenje agentov po teh deželah, plača

*) Ravnokar slišimo, da je pl. gosp. Gutmansthal že ves ta krompir prodal.

uradnikov, tiskovine so neobhodne potrebšine, a vse to stane denar, in če se je tukaj morda preveč potrosilo, so temu krivi oni gospodje, katerih glasila zdaj vedno črnijo in spodkopavajo banko, ki so pa takrat, ko so bili oni na krmilu, našli vse v najboljšem redu.

Takim stroškom za naprej v okom priti, morala je biti prva skrb in že so se zdatno zmanjšali stroški na Dunaju, v Pragi in v Ljubljani. Da se pa take važne preuredbe ne izvršijo na hip, to bode vsak nepristranec sprevidel. Znano je pa tudi celemu svetu, da imajo enaki zavodi, posebno pa zavarovalnice, zaradi velike konkurence v časnikarstvu mnogo nasprotnikov, in slišati morajo takih psovki tudi zavodi, ki imajo milijone na razpolaganje. Da se pa taki hudobni glasi raztrosijo v domačem časnikarstvu, to mora vsakega pravega domoljuba boleti v dnu srca. Ali se to pravi pospeševati narodno blagostanje, če se sumiči, obrekuje, laže, in kot nepošteno djanje svetu objavlja trud in poštena delavnost v prid ubozega naroda? In cilj in konec je v prvi vrsti vendar-le, pospeševati blagostanje slovenskega naroda s tem, da se mu deli denarna pomoč v nesreči požara ali smrti.

Naj bi te male a resnične vrstice pomirile one rojake, ki vedo ceniti veliko težavo izdatnega napredka v prvoletnem delovanju takega zavoda; — naj bi pa tudi pri nasprotnikih vsaj toliko pripomogle, da si poiščejo zanaprej le resničnih virov, in ne bi trpel neopravičene škode po daljnem enakem postopanju celemu narodu v korist vstanovljeni zavod.

— (*Mesečni izkaz banke „Slovenije.“ Požarni oddelek.*) Stanje dne 30. septembra 1873.: 12.886 polic, 40.079.426 gold. zavarovane istine, 362.093 gold. premije. — 31. oktobra 1873.: 14.062 polic, 43.577.921 gld. zavarovane istine, 420.232 gold. premije. — Prirastek: 1176 polic, 3.498.495 gld. zavarovane istine, 58.163 gld. 26 kr. premije.

— (*Odbor slovenske Matice*) ima jutri v četrtek 6. novembra ob 4. uri popoldne sejo. Na dnevnem redu je: obravnava zaradi društvenega tajništva.

— (*Opravičeno vprašanje.*) „Danica“ praša: Rad bi človek vedel, čemu so v srednje šole dopustili ali dovolili za naučne knjige Jesenkovo „zemljepisno začetnico“ in „občno zgodovino“, Erjavčovo „rudninslovje“ in „živalstvo“, Tušekovo „rastlinstvo“ itd., pa se zdaj po njih učiti ne sme? Pravijo: Slovenci nimate šolskih bukev; kedar so gotove, se pa prepovedó! Bore Kljukec naj si potem pomaga sam!

— (*Premembe učiteljev.*) Prof. Fr. Kandernal je šel v Trst, na gimnazijo v Ljubljano je prišel prof. V. Kermavner iz Celja; g. J. Podgoršek je vstopil na učiteljsko pripravnico in na njegovo mesto ima priti Rusnjak J. Ogorek. Prof. S. Žepič, kateremu ni bilo moč priti v Ljubljano, jo je pobral na Hrvaško nazaj iz Novega mesta, in sicer na gimnazijo v Zagreb. — V Ljubljanski škofiji je v vseh štirih letih bogoslovcev 42. V I. leto se jih je bilo sprejelo celó 14; vendar sta jo dva v kratkem pomaknila drugam; dva sta sedaj še zaradi bolehnosti, eden pa zaradi vojaščine zunaj semenišča.

— (*Čitalnica naša*) začne v nedeljo zvečer svoje veselice z „besedo“, v kateri prvokrat slavnoznani gosp. Šantel kot kapelnik dramatičnega društva in čitalnice nastopi narodni oder. Jako zanimivi program pri besedi je ta-le: 1. Nagovor g. tajnika. 2. Šantel „Kranjska dežela“, poje možki zbor. 3. Šubert: a) „Popotnik“, b) „Zastavenička“, pesmi za alt, poje gospodičina A. Piskar. 4. Tovačovski „Roža“, poje možki zbor. 5. Hertl „Serenada“, solo za violončel s spremljevanjem glasovira, gosel in brenččega zbora. Violončel igra g. kapelnik Šantel. 6. Šantel „Pesem

ljubezni“, dvospev za sopran in alt pojete gospodičini Namrè in Piskar. 7. „Srbske narodne pesmi“, poje možki zbor. 8. Lortzing „Pesem iz opere Waffenschmied“ za bas, poje gospod Kocelj. — Začetek ob pol 8. uri. Častite družbenike vabi vljudno odbor čitalnice. — Neudje nimajo pravice do vstopa.

— (*Slovensko gledališče.*) V soboto 1. novembra se je predstavljala znana žalostna igra „Mlinar in njegova hči“ jako dobro in v polni hiši. Posebno dobro sta igrala gospodičina Jamnikova in gosp. Schmidt; gosp. Kocelj je malo pretiho govoril, sicer pa, kakor zmirom, hvale vredno igral. Občinstvo na galeriji se je obnašalo jako nemirno (menda je smešnic pogrešalo), nemira v parterji pri odpiranju sedežev pa je kriva ona ženska, ki sedeže odpira, a ne ume besedice slovenski, in zato ni dobil vsak lahko svojega sedeža. Ali bi se temu ne dalo na kak način v okom priti?

— (*Šesta slovenska predstava*) v deželnem gledališču bo v saboto 8. novembra. Igrala se bode prvokrat nova veseloigra v 2 dejanjih „Nevarnost je v odlogu“ in nova opereta „Tihotapec“ od Offenbacha, v kateri nastopi prvokrat nova pevska moč dram. društva, gospodičina Piskarjeva. Nadejamo se obilnega obiska.

— (*„Mi smo mi!“*) Najprej obrekujejo poštene ljudi, če pa kdo pri sodnji pomoči išče zoper našo „svobodo“ in „omiko“ ternam navalí tiskovno pravdo na vrat, potem pa gremo ga klečé prosit odpuščanja in vrh tega plačamo še radi, kolikor tožnik le zahteva. Tako je vse zopet dobro in „mi smo zopet mi!“ — Ta dogodba bere se v včerajšnjem listu „Slov. Nar.“, ki ga župan Sodraški toži. Smejaj se svet takim figa-možem „mladim“! „Narod“, ošabni bahač, je „Kleče-plaz“ v pravem pomenu te „bistroumne“ besede postal, prosi vpijoč odpuščanja tiste, ki jih je malo pred v besnosti svoji nesramno popadel!

— (*Pobirki iz časnikov.*) Kakor kosec v travi poje nek dopisnik iz Ljubljane že več časa v „Soči“ svoj „štiri-pet, štiri-pet“, in res se vidi iz njegovega čvekanja, da zna v političnih razpravah k večjemu do „pet“ šteti; zato obdeluje tudi drugo polje, — polje noticlarja, na laž laži podi; tako je predzadnji števil. „Soče“ poročal med drugim tudi to, da se je petero Ljubljanskih „dopravkov“ oglasilo za tajništvo slovenske Matice, po rajnem prof. Lesarji izpraznjeno, ter da se je v zadnji seji oddalo gosp. Klunu. Ta seja, ker ni bila v Ljubljani, je morala v luni biti! Take laži so vendar preneumne. — V zadnji (44.) števil. „Soče“ je pomazal zopet dobro stran s tem, da je edino pravo narodno, namreč „staro“ stranko prav grdo opljuval. Po njegovih mislih je ona kriva, da smo pri volitvah po mestih in v Trebnjem propadli. Revše bi rado s tem zakrilo hudodelstva mladoslovencev, ki so že na Štajarskem pri zadnji volitvi v deželni zbor perfidno taktiko vpeljali, da so očitno stavili kandidata, za hrbtom pa zoper njega delali. Zato je že znano, da nikjer več trava ne raste, kjer Vošnjak in Zarnik postopata. Oglejmo si zdaj malo bolj od blizu „Sočinega“ dopisnika, ki je meso prav od mesá ravno imenovanih dveh. To vam je možic jako ošabne hoje; klobuk nosi nekoliko po strani, kar je menda pri „Narodovcih“ očitno znamenje liberalizma; kedar pride v čitalnico, se obnaša tako „olikano“, da bi bil nedavno, ako bi ne bili drugi gosti imeli potrpljenja z neskušnostjo tega mladenča, ki še ni imel prilike, v olikanih krogih spodobnega obnašanja se učiti, dobil podramno pomoč, po kateri se hitreje pride iz sobe, kakor po navadni poti. V navadnem življenji je „pol profesorja“ ali suplent, ki se menda s tem pripravlja na izpite, da po „Soči“ razpušča otroke svoje razposajene domišljije. Kedar pa „pol-profesor“ ne zadostuje „Soči“, se vpreže

še dr. Zarnik zraven s svojim ka-i in baš-i, da bi laži več zdale. In če razdiranje sloge med Slovenci „Politik“ in „Obzor“ obžalujeta in mladoslovence grajata, da so oni krivi razpora in nasledkov njegovih, potem pa jezno skoči „Narod“ na noge in kriči: ne „Politik“, ne „Obzor“ ne poznata naših razmer, zato nič ne velja, kar pišeta.“ Taka bramba svoje krivde je prejalova, da bi vredna bila daljega odgovora. Zato je pa tudi „Obzor“ na kratko, a vrlo dobro tako-le ošeška: „Narod“ nikakor nima pravice zahtevati od nas, da na njegove oči gledamo“. Cesar je iskal, je dobil. — V „Glasu“ nahajamo potrjeno, da noben delaven in pošten rodoljub slovenski ni varen napadov „Narodovih“ in „Sočinih“. Mladoslovenska klika si je izbrala zdaj tudi vzlasti za napredek kmetijstva jako zasluženega g. prof. Povšeta, ki neutrudljivo dela za blagor naše domovine, med tem, ko drugi pohajkovajo, „za narod“ pijó in nesramne pisarije uganjajo. „Glas“ piše, da tisti mož, ki na prof. Povšeta izza kota blato meče, je v istem času, ko so na Kranjskem ajdo želí, tam nekod v „rajhu“ Kranjskim „Janezom“, fajn Meksikajnarjem, cigare dajal, potem pa nekaj časa tudi po „solnčni“ Gorici peté brusil in prof. Povšeta od obličja do obličja gledal. To, kar se je tu na Laški meji novega naučil, je v dveh številkah „Slov. Nar.“ svetu povedal. Umazanega perila nočemo tukaj razobešati; preostudno je, kar to „tiho“ človeče o gospodu profesorji kvasi. Naši ljudje gosp. Povšeta predobro poznajo in ga po pravici cenijo, kajti kjer koli je kaj o kmetijstvu govoril, povsod so ga radi poslušali in prosili, naj spet pride. To edino napako ima, da ni prijatelj oni kalužeplazni svojati, ki o škandalu živí in ljudstvo prav „fajn“ za nos vodi. S takimi ljudmi kako pošteno spregovoriti, popolnoma je nemogoče. Danes si jim velikan, jutri cigan! Če bodo mladoslovenci omiki in napredku namenjene liste na tak način zlorabili, potem, bogme! se ne bo nihče več upal stopiti v javnost razun onih, ki nimajo ne časti ne poštenja!“ Tako piše „Glas“, in res je tako.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Včeraj se je odprl novi državni zbor; danes se ima slovesno začeti s prestolnim (cesarjevim) govorom. Pripravljeno mu je, zraven davkov za 1. kvatre prihodnjega leta, v obravnavo mnozih predlog, med katerimi se kot najvažnejše imenujejo ene, ki zadevajo denarno stisko našega cesarstva, druge pa so verske, po katerih strašansko hrepenijo liberalci in katerih ima biti 14; med temi imajo prve zadevati odkup patronatov, vpeljavo davkov na duhovske prebende in napravo registrov civilnega zakona. „Deutsche Ztg.“ pa že vpije in razsaja, da s takimi postavami začeti se pravi „konja pri repu brzdati“ in da tak pričetek ne namerava nič drugega kakor to, da se „najimenitnejše in najsilnejše cerkveno-politične reforme za duri potiskajo“; sploh zapovedani civilni zakon je silna potreba, potem pa tudi državna postava za odgojo mlade duhovščine, kako naj se duhovnom službe oddajajo, kako naj se duhovščina varuje škofijskega podloštva itd. Vse to — končuje „D. Ztg.“ — pogrešamo v napovedanih predlogih, da se razruši „das hierarchische Zwing-Uri.“ „Montags-Revue“ pa piše, da v prvi vrsti pride obravnava o tem, kako denarnim nadlogam v okom priti, in dokler ne bo ta stvar končana, ne bode prestal državni zbor, če tudi bi začetek deželnih zborov se imel odložiti. In to je verjetno, kajti resnica je, da Pruska vlada ponuja naši vladi 130 milijonov to-

larjev v srebru na pósodo, in da naša vlada si misli s tem posojilom iz denarnih zadreg rešiti. Koliko bi tega posojila vzeli Ogrí, koliko se obrestí plačevalo, kedaj poplačalo itd. — vse to se ima obravnavati v tem državnem zboru. Časniki na kant prišle nemške koterije še glorijo pojó Prusom, da hočejo „Avstriji na pomoč prihiteti“. Al drugi pravi Avstrijski časniki niso kaj voseli Pruske pomoči po pregovoru: „Timeo Danaos“ — boječi se, da bi Prusija preveč ne intabulirala na Avstrijo.

— V novi državni zbor, kakor se zdaj dá soditi po različnih strankah (prayo se bode pokazalo še le pozneje) je izvoljenih: iz Českega 58 ustavovercev, 34 federalistov, — iz Moravskega 27 ustavovercev, 9 federalistov, — iz Šlezkega 9 ust., 1 fed., — iz Galicije 4 ust., 16 Rusinov, 38 resolucjonistov, 2 neodložna, — iz Bukovine 5 ust., 2 fed., 2 neodložna, — iz Kranjskega 6 ust., 4 fed., — iz Štajarskega 16 ust., 7 fed., — iz Koroškega vseh 9 ustavovercev, — iz Goriškega 1 ust., 1 fed., 2 neodložna, — iz Tržaškega 3 ust., 1 fed., — iz Istre 2 ust., 1 fed., 1 neodločen, — iz Tirolskega 11 ust., 7 fed., — Iz Predarlskega (Vorarlberga) 1 ust., 2 fed., — iz Salcburškega 3 ust., 2 fed., — iz gornje Avstrije 11 ust., 6 fed., — iz doljne Avstrije 36 ust., 1 fed., — iz Dalmacije 5 ustavovercev in 4 federalisti. — Od 353 državnih poslancev je po tem (se ve, da ne še gotovem prevdarku) 210 ustavovercev, 120 federalistov, 16 Rusinov, ki so deloma ustavaki, deloma pa federalisti, in 7 taci, o katerih se še ne vé, kam se bodo zasukali.

Potem je nastopilo vprašanje: ali stopijo federalisti v ta državni zbor ali ne? — 2. dne t. m. so poslanci državnopravne stranke iz Českega, Moravskega, Tirolskega, Kranjskega itd. imeli pod predsedstvom shod na Dunaji, ter so v dolgi seji pretresali to važno vprašanje, ki se je rešilo tako, da princip državnopravne stranke ostane zmirom isti, da pa se poslanecem posamesnih dežel popolnoma na prosto voljo daje, po razmerah teh dežel vstopiti v državni zbor ali ne. Telegram „Novicam“ iz Dunaja kaže sklepe posameznih zastopnikov. — Pisali so tudi nekteri časniki, da federalisti vstopivši v državni zbor, mislijo deklaracijo razglasiti; sicer pa jim bode adresna debata priliko dala, svoje stališče pred vsem svetom oklicati.

Milodari za pogorelce v Biški vasi (1 gold. 20 kr. od gosp. Franceta in Janeza Kramarja v Paradišču) po g. Mat. Ilvaru vredništvu izročeni, so se izročili zbirki, ki jih za te pogorelce nabira „Danica“.

Popravek. V 44. listu „Novic“ na strani 358. v 31. vrsti od zgoraj šteti ste po besedah: „predsednik“ in podpredsednika“ izostali besedi „zbornice gosposke“.

Žitna cena

v Ljubljani 29. oktobra 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 60. — banaške 7 fl. 45. — turšice 4 fl. —. — soršice 4 fl. 20. — rži 5 fl. 20. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. 90. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 1 fl. 80.

Kursi na Dunaji 4. novembra.

5% metaliki 68 fl. 85 kr.

Narodno posojilo 73 fl. 30 kr.

Ažijo srebra 108 fl. 60 kr.

Napoleondori 9 fl. 12 kr.